ח רמב"ם בְּפֶרֶק ב' (ה"י). ט עֵירוּבִין שָׁם. י סמ"ג (עשין) בְּשֵׁם יְרוּשַׁלְמִי פֶּרֶק ר' דְּשַׁבָּת (שם). כ מִשְׁנָה פֶּרֶק ב' דְּעֵרֻיּוֹת (פ"ה) וּלְשׁוֹן הָרַמְב"ם בְּפֶרֶק י' מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת (ה"י"ז). ל שָׁם בִּדְמַרְשׁ לָהּ שְׁמוּאֵל שַׁבָּת ק"ז (ע"א). מ שָׁם ק"ט (ע"א).

(פא) **לֹא יַחֲזִירֶנָּה, נְפָלָה** (יח) עַל גַּבֵּי כְּלִי (פב) יַחֲזִירֶנָּה, (יט) (פג) [ח]וְעַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי מֻתָּר לְהַנִּיחָהּ אֲפִלּוּ **בְּתִחִלָּה.** הַגָּהָ: (פד) וּמֻתָּר (כ) לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי לַעֲשׂוֹת רְטִיָּה עַל מַכָּה אוֹ חַבּוּרָה (איסור והיתר הארוך (כללי נט דין כג)), (פה) וְאָסוּר לִתֵּן עָלֶיהָ אֲפָר מִקְלָה דִּמְרַפֵּא, כִּי אִם עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי (מרדכי פרק שמונה שרצים (סי' שפו-שפז)):

כו * [ט]מְגֹלָּה קְצָת רְטִיָּה וּמְקַנַּחַ פִּי הַמַּכָּה, וְחוֹזֵר וּמְגֹלָּה קְצָתָהּ הַשֵּׁנִיָּה וּמְקַנְּחָהּ, וּרְטִיָּה עַצְמָהּ **לֹא** יְקַנֵּחַ מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְמָרֵחַ: **כז** [י]מַכָּה שֶׁנִּתְרַפְּאָה, נוֹתְנִין עָלֶיהָ רְטִיָּה שֶׁאֵינָהּ אֶלָּא (פו) כְּמִשַּׁמְרָהּ: **כח** (פז) [כ]הַמֵּפִיס שְׁחִין בְּשַׁבָּת * כְּדֵי לְהַרְחִיב פִּי הַמַּכָּה, כְּדָרְכּוֹ שֶׁהָרוֹפְאִים עוֹשִׂים שֶׁהֵם מִתְכַּוְּנִים בִּרְפוּאָה לְהַרְחִיב פִּי הַמַּכָּה, הֲרֵי זֶה חַיָּב מִשּׁוּם מַכָּה בְּפַטִּישׁ שֶׁזּוֹ הִיא מְלֶאכֶת הָרוֹפֵא, וְאִם הֵפִיסָהּ כְּדֵי (כפ) (פח) לְהוֹצִיא (פט) מִמֶּנָּה הַלִּחָה שָׁבָה (צ) [ל]הֲרֵי זֶה מֻתָּר: **כט** [מ]מִי (צא) שֶׁנִּגְּפָה (כג) יָדוֹ אוֹ רַגְלוֹ, צוֹמְתָהּ בְּיֶתֶר כְּדֵי

בַּאֵר הֵיטֵב

עַיֵּן שָׁם סָעִיף קָטָן ל"ג: **כח** (יח) **עַל גַּבֵּי כְּלִי.** אֲבָל הֶסֵּירָה בְּמֻזִּיד אָסוּר לְהַחֲזִירָהּ, שֶׁבְּלֵי הַלָּקַט (סי' קיז): (יט) **וְעַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי.** הַיְינוּ שֶׁמִּצְטָעֵר הַרְבֵּה, דְּאִם לֹא הָיָה אֶלָּא מְחוּשׁ כָּא כָּתַב בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש הרב"ן והרמב"ן) בְּשֵׁם הָרַ"ן (לט: ד"ה ומהא) דְּאָסוּר אֲפִלּוּ עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי. אַחֲרוֹנִים. וְעַיֵּן סָעִיף י"ז: (כ) **לוֹמַר וְכוּ'.** דַּוְקָא כְּשֶׁחָלָה כָּל גּוּפוֹ אוֹ שִׁיֵּשׁ

בֵּאוּר הַלָּכָה

כו * מְגֹלָּה קְצָת רְטִיָּה וְכוּ'. מִלְּשׁוֹן זֶה מַשְׁמַע דְּאֵינוֹ מְסִירָהּ לְגַמְרֵי, דְּאִי יְסִירָהּ לְגַמְרֵי, לֹא יְהֵא רַשַּׁאי אַחַר לָךְ לְהַחֲזִירָהּ, וְעַל כָּרְחָךְ דְּסְבִירָא לֵיהּ דִּלְשׁוֹן הַבְּרַיְיתָא (עירובין קב:) בָּזֶה אִתְיָא אֲפִלּוּ לְהַתְּנָא קַמָּא וְלֹא לְרַבִּי יְהוּדָה לְחוּד, וְזֶהוּ סִיְּעְתָּא לְדַעַת הַמַּחְמִירִים שֶׁהַבְּאתִי בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן פ"ב. אֲמְנָם קָשֶׁה דְּהָא דַּעַת הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה ורשי"ה) לְהֶקֵל בָּזֶה, וַאֲפִלּוּ הָכִי הָעִתִּיק בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ לְשׁוֹן הַבְּרַיְיתָא בָּזֶה, וְאוּלַי דִּלְדִידֵיהּ אִירְיָנוּ בָּזֶה כְּשֶׁאֵין לוֹ חֵפֶץ לְהַנִּיחַ עָלָיו הָרְטִיָּה אִם לֹא עַל גַּבֵּי קַרְקַע, וְיִהְיֶה אָסוּר אַחַר כָּךְ לְהַחֲזִיר, לְכָךְ מַגְּלָה מִקְצַת הָרְטִיָּה וּמְקַנֵּחַ, וְדוֹחֵק:

כח * כְּדֵי לְהַרְחִיב פִּי הַמַּכָּה. לְכְאוֹרָה לְפֶה חַיָּב הָיְינוּ בְּכָלִי [וּמִכָּל מָקוֹם אֵין בּוֹ

וּמַתִּירִים בָּזֶה, וְאֶפְשָׁר דִּכְשֶׁהֶסִּירָהּ עַל מְנָת לְתַקֵּן יֵשׁ לִסְמֹךְ עֲלֵיהוּ לְהָקֵל: (פג) **וְעַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי וְכוּ'.** מִדְּיוֹקָא דְּלִשְׁנָא זוֹ מַשְׁמַע דְּאִי אֵינוֹ יְהוּדִי אָסוּר וְכַנַּ"ל בְּרֵישׁ סִימָן זֶה (ס"א): (פד) **וּמֻתָּר וְכוּ' לַעֲשׂוֹת רְטִיָּה.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אַף עַל גַּב דַּעֲשִׂיַּת רְטִיָּה הוּא מְלֶאכָה שֶׁל מַמָּשׁ, אֲפִלּוּ הָכִי מֻתָּר עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי. אֲבָל זֶה אֵינוֹ מֻתָּר (ט) כִּי אִם כְּשֶׁחָלָה כָּל גּוּפוֹ עַל יְדֵי הַמַּכָּה וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף י"ז בְּהַגָּ"ה, אוֹ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה, דְּאִי רַק מִקְצַת חוֹלֶה אֵינוֹ מֻתָּר לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה דְּאוֹרָיְתָא עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי: **(פה) וְאָסוּר לִתֵּן וְכוּ'.** אַף דְּהוּא רַק אִסּוּר דְּרַבָּנָן, (מ) מִכָּל מָקוֹם עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל עַצְמוֹ אָסוּר בְּלֹא שִׁנּוּי, (נמ) אֲפִלּוּ אִם חָלָה כָּל גּוּפוֹ כֵּיוָן שֶׁהוּא חוֹלֶה סַכָּנָה, (נמ) שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה, וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף י"ז לְפִי מַה דְּמַסִּיק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שָׁם: **כז** (פו) **כְּמִשַּׁמְרָהּ.** וְלֹא חָיְשִׁינַן שֶׁיָּבוֹא לִידֵי שְׁחִיקַת סַמָּנִין וּמֵרוּחַ, (ס) שֶׁאֵינוֹ בָּהוּל כָּל כָּךְ אַחַר שְׁנִתְרַפְּאָה: **כח** (פז) **הַמֵּפִיס שְׁחִין, לְהוֹצִיא (פח) וְכוּ'.** וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ (פמ) אִם תֵּחָזֵר וְתִסְתֹּם מֵיָד, (פנ) וְטוֹב לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי, וּבִלְבַד שֶׁיִּזָּהֵר שֶׁלֹּא יוֹצִיא דָּם יְתֵרָה חַבּוּרָה, וְאַף דְּהוּא מְקַלְקֵל מָקוֹם אָסוּר הוּא לְכֻלֵּי עֲלְמָא [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק לב)], (פנ) וְאַף דְּבִשְׁחִין הַתִּירוּ אִסּוּר דְּרַבָּנָן מִשּׁוּם צַעֲרָא וּכְדִלְקַמָּן, הָכָא כֵּיוָן דְּאֶפְשָׁר לְהוֹצִיא הַקּוּץ בְּלִי הוֹצָאַת דָּם אֵין לַעֲבֹר אִסְּנָרָא בְּכָךְ: **(פט) מִמֶּנָּה הַלִּחָה.** וַאֲפִלּוּ (צ) **הֲרֵי זֶה מֻתָּר.** וְאַף עַל גַּב דְּמִמַּיְלָא נַעֲשָׂה פָּתַח, מְלָאכָה שֶׁאֵין צָרִיךְ לְגוּפָהּ הִיא וְהָוֵי דְּרַבָּנָן, וּבִמְקוֹם צַעַר לֹא גָּזְרוּ, וַאֲפִלּוּ לְמַאן דְּאָמַר דִּמְלָאכָה שֶׁאֵין צָרִיךְ לְגוּפָהּ חַיָּב, גַּם כֵּן יֵשׁ לוֹמַר דִּכְשֶׁעוֹשֶׂה רַק לְהוֹצִיא הַלֵּחָה אֵינָהּ גְּמַר מְלָאכָה, (סה) וְאִי אֶפְשָׁר לְבוֹא לִידֵי חִיּוּב מָכָּה בְּפַטִּישׁ. (סו) וְאוֹתָן שֶׁיֵּשׁ לָהֶן נָקָב בְּזָרוֹעַ שֶׁקּוֹרִין אַפְטוּרִי"א, אִם נִסְתַּם הַנָּקָב קָצָת, צָרִיךְ עִיּוּן אִם מֻתָּר לִתֵּן בְּתוֹכוֹ קְטָנִיּוֹת שֶׁיִּהְיֶה פָּתוּחַ, דְּהָכָא וַדַּאי שֶׁנִּתְּנוּ שֶׁיִּשָּׁאֵר פָּתוּחַ, אוֹ דִּילְמָא כֵּיוָן שֶׁהָיָה פָּתוּחַ כְּבָר שָׁרִי, וְהוּא הַדִּין בְּנָקָב שֶׁבַּמַּכָּה שֶׁכְּבָר נִפְתַּח וְנִסְתַּם קָצָת, גַּם כֵּן צָרִיךְ עִיּוּן בְּכָהֵאי גַּוְנָא אִם מֻתָּר לִפְתֹּחַ עוֹד בְּשַׁבָּת, וּמִלְּשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ מִשְׁמַע דַּאֲפִלּוּ יֵשׁ בּוֹ נָקָב וּבָא לְהַרְחִיבוֹ אָסוּר. וּרְטִיָּה מֻתָּר לִתֵּן עַל הָאַפְטוּר"א כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף כ"ז, [ג]וּבְסֵפֶר רַאֲבַ"ן (קנט. ד"ה אדם שיש) מִשְׁמַע דְּאָסוּר לִתֵּן עָלֶיהָ רְטִיָּה, וּמֻתָּר לְקַנְּחָהּ וּלְהוֹצִיא לֵחָה שֶׁבְּתוֹכָהּ, וְאִם יוֹדֵעַ שֶׁמּוֹצִיא דָּם כְּשֶׁמְּקַנְּחָהּ (סו) לֹא יְקַנְּחָהּ בְּשַׁבָּת (סמ) דִּפְסִיק רֵישָׁא הוּא, (סט) אֲבָל [ג]מֻתָּר לְהַחֲלִיף חִתִּיכַת בֶּגֶד אַחַר עַל הַמָּקוֹם הַהוּא, וְאִם לֹא יַחֲלִיף יִסְרַח וְגָדוֹל כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת וְגַם יֵשׁ לוֹ צַעַר מִזֶּה, וְעַיֵּן לְקַמָּן סָעִיף מ"ח בְּמַה שֶׁכָּתַבְנוּ שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה. (ע) וְאָסוּר לִתֵּן שְׁחִין, שֶׁעַל יְדֵי הַחִכּוּךְ מוֹצִיא דָּם שֶׁנִּבְלָע בַּבָּשָׂר, וְאֵינוֹ דּוֹמֶה לְלֵחָה וְדָם שֶׁהִתְּרַנּוּהוּ לְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן פ"ט לְהוֹצִיא, דְּהָתָם הוּא כְּנוּס מַה שֶׁאֵין כֵּן בְּדָם שֶׁנִּבְלַע בַּבָּשָׂר: **כט** (צא) **שֶׁנִּגְּפָה.** שֶׁנִּכְשְׁלָה וְלָקְתָה. וּמִירֵי (עפ) שֶׁלֹּא הָיָה עַל יְדֵי בַּרְזֶל וְגַם לֹא נִגְּפוּ הַיָּד וְהָרֶגֶל עַל גַּבָּן, דְּאִלּוּ נִגְּפוּ עַל גַּבָּן

שַׁעַר הַצִּיּוּן

כה (מע) ט"ז (ס"ק יח) וּמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כו): **(נ)** גְּמָרָא (עה:): **(נא)** ט"ז (ס"ק יט): **(נב) וְהוּא הַדִּין אִם אֲגוּדוֹ עֲשׂוּי לְהַתִּיר בְּכָל יוֹם** [פְּרִי מְגַדִּים]: **(נג)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כז) בְּשֵׁם שִׁבְלֵי לֶקֶט (סי' קיז) וְהָעִתִּיקוֹ הָאֶלְיָה רַבָּה (ס"ק כז), וְכֵן הַסְכִּים הַגְּרַ"א בְּבֵאוּרוֹ שֶׁכֵּן כָּתַב רַשַּׁ"י (עירובין קב: ד"ה רשי"ה) וְרַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן (שם לה. ד"ה גמ'), וּפְלֹא כְּהָרַ"ן (שם ה"א והא) וְהָרַב עוֹבַדְיָה בָּרְטֶנוּרָא (פ"י מ"ג), וְתָמֵהַּ עַל הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה רשי"ה) שֶׁאֵין מַסְפִּיקִים לָזֶה, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן כָּתַב הָאוֹר זָרוּעַ (ח"ב סי' ריא) וְהַמְּאִירִי (עירובין קב: ד"ה זה) לְהַחְמִיר בָּזֶה, **וּמִכָּל מָקוֹם לָאו דְּבָר בְּרוּר הוּא וְכִמוֹ שֶׁאֶכְתֹּב לְקַמִּיהּ:** **(נד)** הָרַדַּ"ה (שם) וְהָרַב עוֹבַדְיָה בָּרְטֶנוּרָא (שם), וּבֶאֱמֶת דִּבְרֵי הָרַב עוֹבַדְיָה בָּרְטֶנוּרָא נוֹטֵעַ מֵהָרַ"מ בְּפֵרוּשׁ הַמִּשְׁנָה שֶׁגַּם הוּא כָּתַב כֵּן, וְכֵן כָּתַב גַּם כֵּן הָרַשְׁבָּ"א בְּחִדּוּשָׁיו עַל בֵּיצָה (יא: ד"ה קמ"ל עיי"ש) לְהָקֵל בָּזֶה: **(נה)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כח): **(נו)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כט): **(נז)** פְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק יז): **(נח)** פְּרִי מְגַדִּים (שם), וְתָמֵהַּ עַל הַמָּגֵן אַבְרָהָם שֶׁכָּתַב בְּהַפְכִּי שֶׁהוּא נֶגֶד הַמַּסְקָנָא בְּסָעִיף י"ז: **(נט) רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁאֵין בּוֹ אֲפִלּוּ סַכָּנַת אֵבֶר:** **כז** (ס) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק לא): **כח** (סא) רַשַּׁ"י (קז. ד"ה ואם): **(סב)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק לב) בְּשֵׁם אֲגֻדָּה (סי' קכא): **(סג)** הוֹסִיפָנוּ זֶה כְּדֵי לְהַצִּיל הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) מִקַּשְׁיַת הַחֲמַד מֹשֶׁה (ס"ק יא), שֶׁהִקְשָׁה עָלָיו מִתּוֹסְפוֹת בְּשַׁבָּת ק"ז עַמּוּד א' (ד"ה ומפאי) דְּמַשְׁמַע שָׁם דַּאֲפִלּוּ אִי הָיָה וַדַּאי חָבֵל גַּם כֵּן לֹא אָסְרוּ לְפִי הַמַּסְקָנָא, אֲמְנָם דַּעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם [ד]דְּזָקָא הֵיכָא דְּאִי אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא הַקּוּץ בְּלִי חֲבָלָה כְּגוֹן שֶׁנִּתְחַב בְּעָמְקוֹ, דְּאָז הוּא דְּמִיְּא דְּמַפִּיס מְרֹחָא, אֲבָל הֵיכָא דְּאֶפְשָׁר אָסוּר: **(סד)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק לג) בְּשֵׁם סֵפֶר הַתְּרוּמָה (סי' רנד), וְכֵן כָּתַב סְמ"ג (לאוין סה), וְהֵבִיאָם לְדִינָא גַּם הָאֱלִיָּה רַבָּה (סק"ל), וְהַחַיֵּי אָדָם (ח"ב כלל סט סי"ט): **(סה)** מָגֵן אַבְרָהָם (שם), וְיֵסִים עוֹד אִי נָמֵי דְּהָוֵי דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן [מַגִּיד מִשְׁנָה], הוּא מִמַּה שֶׁפִּים שָׁם (פ"י ה"י) לְבָסוֹף בְּשֵׁם סֵפֶר הַבְּתִּים (בית מנוחה, שער מלאכות האסורות, שער ב, אות א), עַיֵּן שָׁם [וּבְתוֹכָם נִדְחַק הַמְּחַצִּית הַשֶּׁקֶל שֶׁכָּתַב שֶׁלֹּא נִמְצָא בְּמַגִּיד מִשְׁנָה], וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁכָּל שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת פֶּה אֵין עַל זֶה שֵׁם מְלָאכָה כְּלָל וְלֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר עַל זֶה פְּסִיק רֵישָׁא הוּא. וּכְעֵין מַה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן שי"ח סָעִיף קָטָן ל"ו בְּשֵׁם הַמַּגִּיד מִשְׁנָה (פי"ב ה"כ), עַיֵּן שָׁם: **(סו)** מָגֵן אַבְרָהָם (שם): **(סז)** מָגֵן אַבְרָהָם (שם). **(סח) וְאַף שֶׁבְּסָעִיף קָטָן פ"ט כָּתַבְנוּ דְּמֻתָּר לְהוֹצִיא לֵחָה אַף שֵׁיֵּשׁ בָּהּ גַּם דָּם** וְדָבָר זֶה הֵבִיא הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) גּוּפֵיהּ בְּשֵׁם סֵפֶר הַתְּרוּמָה (שם), **הָתָם הַדָּם כָּנוּס עִם הַלֵּחָה** וְלֹא שַׁיָּךְ חִבּוּרָה עַל זֶה, **אֲבָל הָכָא מְיִירִי שֶׁכְּבָשׂ קְנוּחוֹ אֶת הַמַּכָּה הֵיטֵב דּוֹחֵק הַבָּשָׂר וְעַל יְדֵי זֶה יוֹצֵא הַדָּם הַמְּבֻלָּע בּוֹ וְלֹהֲכִי אָסוּר, וְאִין הָכִי נִמִּי אִם עַל יְדֵי קְנוּחוֹ לֹא יֵצֵא כִּי אִם הַדָּם הַכָּנוּס מִתְּחִלָּה דְּשָׁרֵי:** **(סט)** וְאִין לְהַקְשׁוֹת אֵמַאי לֹא נֵימָא דְּהָוֵי מְלָאכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ וּבְמָקוֹם צַעַר לֹא גָּזְרוּ, אֶפְשָׁר דְּהָכָא אֵין כָּל כָּךְ צַעַר אִם **לֹא יְקַנַּח, אוֹ דְּיָכוֹל לַעֲשׂוֹת הַקְּנוּחַ בְּלִי הוֹצָאַת הַדָּם:** **(עם)** מְקַנֵּחַ הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם), וְדִלְא כְּסֵפֶר הַזִּכְרוֹנוֹת (זכרון ס א"א מלאכת טוחן), וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ"ז (סל"ד) וְהַחַיֵּי אָדָם (שם): **(ע)** מָגֵן אַבְרָהָם (שם). וְהָאֱלִיָּה רַבָּה (שם) הִקְשָׁה עָלָיו, אֲבָל כְּבָר יִשְׁבוּ הַנּוֹשְׁמֹת אָדָם בְּפִשִׁיטוּת (שם סק"ג), וְכֵן הָעִתִּיקוּ דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם שְׁאָר אַחֲרוֹנִים: **כט** (עפ) אַחֲרוֹנִים:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (ס"ל) אסר בהסירה במזיד. **ב]** ובשו"ע הרב (סל"ד) כתב: וטוב לחוש לדברו. **ג]** ובשו"ע הרב (סל"ד) כתב: במה דברים אמורים במכה זו שיש בה נקב אבל במכה שאין בה נקב אסור להחליף הבגד או הנייר (לפי) שמושך ליחה מהמכה (בנטילתו אותם מעליה) ואסור משום מפרק. **המשך בסוף הספר**

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

לְהַעֲמִיד הַדָּם, (צב) אֲבָל לֹא בְּחֹמֶץ מִפְּנֵי שֶׁהוּא חָזָק וְיֵשׁ בּוֹ מְשׁוּם רְפוּאָה, וְאִם הוּא (צג) מְעֻנָּג אַף הַיַּיִן לוֹ כְּמוֹ הַחֹמֶץ וְאָסוּר: **ל** (צד) [נ]מִי שֶׁנִּשְׁמְטָה פָּרָק יָדוֹ אוֹ רַגְלוֹ מִמְּקוֹמוֹ, לֹא יְשַׁפְשְׁפֶנָּה הַרְבֵּה בְּצוֹנֵן שֶׁזֶּהוּ רְפוּאָתוֹ, אֶלָּא רוֹחֵץ כְּדַרְכּוֹ וְאִם נִתְרַפֵּא נִתְרַפֵּא: **לא** [ס]צְפָרְנֵי שֶׁפֵּרְשָׁה, וְצִיצִין שֶׁהֵן כְּמִין רְצוּעוֹת דַּקּוֹת שֶׁפֵּרְשׁוּ מֵעוֹר חָאֲצְבַּע סָבִיב הַצִּפָּרֶן, (צה) אִם פֵּרְשׁוּ רֻבָּן [ע]כְּלַפֵּי מַעְלָה (כג) וּמְצַעֲרוֹת אוֹתוֹ, (צו) לַהֲסִירָן בְּיָד מֻתָּר, בִּכְלִי פָּטוּר אֲבָל אָסוּר. (צז) לֹא פֵּרְשׁוּ רֻבָּן, בְּיָד פָּטוּר אֲבָל אָסוּר, בִּכְלִי (צח) חַיָּב חַטָּאת. [פ]וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י (לד: ד"ה כלפי) כְּלַפֵּי מַעְלָה, כְּלַפֵּי רָאשֵׁי אֶצְבְּעוֹתָיו, [צ]וְרַבֵּנוּ תָּם (כמוס' שם ד"ה וסו"פ) פֵּרַשׁ דְּהַיְנוּ כְּלַפֵּי הַגּוּף, וְצָרִיךְ לָחוּשׁ (צט) לִשְׁנֵי הַפְּרוּשִׁים: **לב** (ק) [ק]הַחוֹשֵׁשׁ בְּשִׁנָּיו (כד) (קא) לֹא יִגְמַע (קב) בָּהֶם חֹמֶץ וְיִפְלֹט, אֲבָל מְגַמֵּעַ וּבוֹלֵעַ אוֹ מְטַבֵּל בּוֹ כְּדַרְכּוֹ. [ר]הַחוֹשֵׁשׁ בְּגִרוֹנוֹ, (כה) (קג) לֹא יַעֲרֶעֶנּוּ (קד) בְּשֶׁמֶן, (כו) אֲבָל (קה) בּוֹלֵעַ הוּא שֶׁמֶן וְאִם נִתְרַפֵּא נִתְרַפֵּא: **לג** (קו) [ש]גּוֹנַחַ, מֻתָּר (כז) לִינֹק חֶלְבָּ מֵהַבְּהֵמָה, (קז) דְּבִמְקוֹם צַעֲרָא לֹא גָּזְרוּ רַבָּנָן. (קח) [ת]וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאִם אֵין לוֹ אֶלָּא צַעַר שֶׁל רָעָב, (קט) אָסוּר (כח) לִינֹק מֵהַבְּהֵמָה (קי) בְּשַׁבָּת: **לד** [א]לֹא תְקֻל אִשָּׁה חֶלֶב מְדֵדֶיהָ לְתוֹךְ הַפּוֹס אוֹ לְתוֹךְ הַקְּדֵרָה (קיא) * וְתָנִיק אֶת בְּנָהּ: **לה** [ב]מֻתָּר לְאִשָּׁה (קיב) לְקַלֵּחַ מֵהֶחָלָב כְּדֵי שֶׁיֶּאֱחֹז הַתִּינוֹק

נ שם קמ"ז (ע"א) משנה. ס שם צ"ד (ע"ב) ברייתא. ע שם. פ שם. צ שם. ק שם קי"א (ע"א) משנה וכדמפרש לה אביי. ר ברכות ל"ו (ע"א) ברייתא וכפרוש הרמב"ם בפרק כ"א מהלכות שבת (הכ"ד). ש בתבות ס' (ע"א) ואביאו הרי"ף בפרק כ"ב דשבת (סא.). ת תוספות ביכמות (קי"ג) [קי"ד] (ע"א, ד"ה שבת) בשם רבנו תם וסמ"ג (לאוין סה). א שבלי לקט (סי' קכג) בשם תוספתא (פ"י הי"ד). ב ר' בנימין (הר"ד בשבולי הלקט שם).

בַּאֵר הֵיטֵב

מֻתָּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף ו': **לא** (כג) וּמְצַעֲרוֹת. וְאִם אֵין מְצַעֲרוֹת אוֹתוֹ אָסוּר אַף עַל פִּי שֶׁהֵם כְּלַפֵּי מַעְלָה: **לב** (כד) **לֹא יִגְמַע**. וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁאָסוּר לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי לַעֲשׂוֹת לוֹ דָּבָר, ר"ן (לט: ד"ה ומהא). וּפְשׁוּט שֶׁלֹּא מִדְּעַת כָּאן אֶלָּא בְּמַחוּשׁ בְּעָלְמָא, אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ צַעַר גָּדוֹל מַחֲמַת הַכְּאֵב וּבְשָׁבִיל זֶה נֶחְלַשׁ שְׁאָר הַגּוּף שְׁרֵי לַעֲשׂוֹת כָּל הָרְפוּאוֹת כְּדִלְעֵיל

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אוֹ שֶׁהָיָה הַהַכָּאָה עַל יְדֵי בַּרְזֶל כִּבְכָר מְבֹאָר לְעֵיל בְּסָעִיף י"ז וְדַוְקָא דְּהוּא בִּכְלַל מַכָּה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ סַכָּנָה וּמְחֻלָּלִין עֲלֵיהֶן אֶת הַשַּׁבָּת: (צב) **אֲבָל לֹא בְּחֹמֶץ**. וְכָל שֶׁכֵּן בְּיַיִן שָׁרָף [חַיֵּי אָדָם (ח"ב כלל סט ס"ו)]: (צג) **מְעֻנָּג**. שֶׁעוֹר בְּשָׂרוֹ רַךְ (עט) וְכָל דָּבָר שֶׁהוּא חָזָק קָצַת קָשֶׁה לִבְשָׂרוֹ וְצוֹמֵת וּמְרַפֵּא: **ל** (צד) **מִי שֶׁנִּשְׁמְטָה וְכוּ'**. דְּהַיְנוּ שֶׁיָּצָא הָעֶצֶם מִפֶּרֶק שֶׁלּוֹ [רַשִׁ"י (קמז. ד"ה נפרקה)]. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסָעִיף מ"ז בְּמֶה שֶּׁנִּכְתַּב שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק קמה): **לא** (צה) **אִם פֵּרְשׁוּ רֻבָּן**. בְּצִפָּרֶן הַיְנוּ רֹב צִפָּרֶן, וּבְצִיצִין כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (מש"ז ס"ק כג) אֵינִי יוֹדֵעַ רֹב זֶה מֵאַיִן מַתְחִיל, וְאָפְשָׁר דְּהַיְנוּ כָּל שֶׁדָּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לְקַלֵּף שָׁם אִם נִקְלַף הָרֹב מִמֶּנּוּ כְּתָלוּשׁ דְּמֵי: (צו) **לַהֲסִירָן בְּיָד מֻתָּר**. דְּכֵיוָן שֶׁפֵּרְשׁוּ רֻבָּן (עג) קְרוֹבִין לִנָּתֵק וְכִתְלוּשִׁין דָּמְיָא, הִלְכָךְ בִּמְקוֹם צַעֲרָא לֹא גָּזְרוּ רַבָּנָן כְּשֶׁהוּא מְסִירוֹ עַל יְדֵי שִׁנּוּי דְּהַיְנוּ בְּיָדוֹ, וְצָרִיךְ לִזָּהֵר שֶׁלֹּא יוֹצִיא דָּם [פְּרִי מְגַדִּים (שם)]: (צז) **לֹא פֵּרְשׁוּ רֻבָּן**. הוּא הַדִּין (עד) דַּאֲפִלּוּ לֹא פֵּרְשׁוּ כְּלָל פָּטוּר בְּיָד דְּאֵין דֶּרֶךְ לְתְלֹשׁ בְּיָד, וְנָקְטָה לְאַשְׁמוּעִינַן דַּאֲפִלּוּ בָּזֶה אָסוּר: (צח) **חַיָּב חַטָּאת**. דְּהוּא תּוֹלְדָה דְּגוֹזֵז, וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן ש"מ בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה וחייב): (צט) **לְשֶׁנֵּי הַפְּרוּשִׁים**. וְלָכֵן אֲפִלּוּ פֵּרְשׁוּ רֻבָּן אָסוּר לִטְּלָן אֲפִלּוּ בְּיָד: **לב** (ק) **הַחוֹשֵׁשׁ בְּשִׁנָּיו**. וְאָסוּר לוֹמַר לְאֵינוֹ יְהוּדִי לַעֲשׂוֹת לוֹ אֵיזֶה דָּבָר (דְּלְרְפוּאָה, וַאֲפִלּוּ דָּבָר שֶׁהוּא רַק מִשּׁוּם שְׁבוּת כֵּיוָן שֶׁהוּא רַק מַחוּשׁ בְּעָלְמָא, אַף אִם יֵשׁ לוֹ צַעַר גָּדוֹל מֵחֲמַת הַכְּאֵב וּבַעֲבוּר זֶה נֶחְלַשׁ כָּל גּוּפוֹ מֻתָּר לַעֲשׂוֹת עַל יָדוֹ אֲפִלּוּ מְלָאכָה דְּאוֹרַיְתָא וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף ג', וְעַיֵּן שָׁם בַּהַגָּ"ה: (קא) **לֹא יִגְמַע וְכוּ'**. דְּמוּכָח מִלְּתָא דְּלִרְפוּאָה, (עה) וַאֲפִלּוּ לְשֶׁהוֹת וְאַחַר כָּךְ יִבְלַע אָסוּר: (קב) **בָּהֶם חֹמֶץ**. וְהוּא הַדִּין יַיִן שָׁרָף גַּם כֵּן דִּינוֹ כְּמוֹ חֹמֶץ, אַף בִּמְקוֹם צַעַר גָּדוֹל אֶפְשָׁר לִסְמֹךְ בְּיֵין שָׁרָף דְּמֻתָּר לַשְׁהוֹתוֹ בְּפִיו וְלִבְלַע אַחַר כָּךְ [חַיֵּי אָדָם (שם ס"ג)]. עוֹד כָּתַב דְּהוּא הַדִּין דְּאָסוּר לִתֵּן עַל הַשֵּׁן נְעַגְעלִי"ךְ אוֹ שְׁפִירִיטוּ"ס וְסוֹבְרִין חֲמִין דְּכָל זֶה מוֹכִיחַ שֶׁהוּא לִרְפוּאָה, אִם לֹא דְּכָאִיב לֵיהּ טוֹבָא שְׁמַצְטַעֵר כָּל גּוּפוֹ וּכְדִלְעֵיל בְּסָעִיף י"ז [חַיֵּי אָדָם (שם)]. וְעַיֵּן שָׁם לְעֵיל דַּעַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל מֻתָּר דְּרָקָא עַל יְדֵי שִׁנּוּי, אַף הַחַיֵּי אָדָם מַסִּיק שָׁם (שם ס"ב) דְּאִם אִי אֶפְשָׁר בְּשִׁנּוּי מֻתָּר שֶׁלֹּא בְּשִׁנּוּי: (קג) **לֹא יְעָרְעֶנּוּ**. פֵּרוּשׁ שֶׁיִּשָּׂהֶה הַשֶּׁמֶן בְּפִיו (עו) וַאֲפִלּוּ אִם יִבְלַע לְבַסּוֹף, דְּמוּכָחָא מִלְּתָא דְּלִרְפוּאָה עֲבִיד וְכָל שֶׁכֵּן אִם יִפְלְטֶנּוּ, (עז) [א]וְיֵשׁ מַתִּירִין כְּשֶׁבּוֹלְעוֹ לְבַסּוֹף: (קד) **בְּשֶׁמֶן**. וַאֲפִלּוּ (עח) אִם נוֹתֵן הַשֶּׁמֶן לְתוֹךְ אֲנִיגְרוֹן [הוא מֵי סִלְקָא], אָסוּר: (קה) **בּוֹלֵעַ הוּא שֶׁמֶן**. וְיֵשׁ אוֹסְרִין בָּזֶה, וּמַסִּיק הַמַּגֵּן אַבְרָהָם דְּתָלוּי הַכֹּל לְפִי הַמָּקוֹם וְהַזְּמַן, דְּאִם אֵין דֶּרֶךְ הַבְּרִיאִים לִבְלֹעַ שָׁם שֶׁמֶן בְּאוֹתוֹ מָקוֹם אָסוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף ל"ז: **לג** (קו) **גּוֹנַחַ**. מִכְּאֵב לִבּוֹ שֶׁרְפוּאָתוֹ לִינֹק חֶלֶב רוֹתֵחַ מֵהַבְּהֵמָה: (קז) **דְּבִמְקוֹם צַעֲרָא וְכוּ'**. הַיְנוּ דְּאַף דְּעִקַּר חֲלִיבַת הַבְּהֵמָה הוּא מִדְּאוֹרַיְתָא מִשּׁוּם מִקְרָב דְּהוּא תּוֹלְדָה דְּדָשׁ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּרֵישׁ סִימָן (שכ"א) [ש"כ] (בה"ל ד"ה לאכול), (עט) מִכָּל מָקוֹם בָּזֶה שֶׁהוּא עַל יְדֵי יְנִיקָה דְּהוּא רַק כְּלְאַחַר יָד לֹא הָוֵי רַק אִסּוּר מִדְּרַבָּנָן וְהִתִּירוּ בָּזֶה, וְאַף דְּקָיְמָא לָן דִּבְכָל חֲלִי שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה אוֹמֵר לְאֵינוֹ יְהוּדִי וְעוֹשֶׂה, הָכָא שֶׁאנִי דִּרְפוּאָה שֶׁלּוֹ הוּא לִינַק בְּעַצְמוֹ [רַ"ן (שבת סא. ד"ה גרסי")]: (קח) **וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאִם וְכוּ'**. הַאי לְשׁוֹן יֵשׁ אוֹמְרִים אֵין מְדֻקְדָּק, דְּמִשְׁמַע דְּלִסְבָרָא רִאשׁוֹנָה מֻתָּר בְּשַׁבָּת אֲפִלּוּ מִשּׁוּם צַעַר רָעָב וּבָאֱמֶת לֹא הִזְכִּירוּ דָּבָר זֶה כְּלָל, וְאֶפְשָׁר דִּלְדִידְהוּ אֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב אָסוּר בָּזֶה, אֶלָּא דִּין בְּפָנֵי עַצְמוֹ הוּא דְּיֵשׁ פּוֹסְקִים שֶׁמְּחַלְּקִים בֵּין שַׁבָּת לְיוֹם טוֹב לְעִנְיַן צַעַר רָעָב. וְכָתַב הַב"ח (סט"ז) וְאַלְיָה רַבָּה (ס"ק לז) דַּהֲלָכָה כְּהַיֵּשׁ אוֹמְרִים: (קט) **אָסוּר לִינֹק**. דְּרָקָא מְשׁוּם צַעַר חֲלִי הַתִּירוּ, אֲבָל לֹא בָּזֶה דְּהוּא עַל כָּל פָּנִים מְפֻרָק כְּלְאַחַר יָד: (קי) **בְּשַׁבָּת**. אֲבָל בְּיוֹם טוֹב מֻתָּר (פ) אִם אֵין לוֹ אֵינוֹ יְהוּדִי לַחֲלֹב עַל יָדוֹ. וְאִם יֵשׁ לוֹ מֵאֲכָל לַחֲלֹב בּוֹ, אָסוּר לִינֹק בְּפִיו גַּם בְּיוֹם טוֹב אֶלָּא יַחֲלֹב לְתוֹךְ הַמַּאֲכָל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן תק"ה (ס"א): **לד** (קיא) **וְתָנִיק וְכוּ'**. מְשׁוּם מְפֻרָק: **לה** (קיב) **לְקַלֵּחַ מֵהֶחָלָב**. [ב]לְתוֹךְ (פפ) פִּי הַתִּינוֹק:

בֵּאוּר הַלָּכָה

מְשׁוּם גּוֹזֵז מְשׁוּם תְּלִישַׁת הָעוֹר, דְּהוּא כְּמוֹ צִפָּרֶן שֶׁפֵּרְשָׁה רֻבָּא דְּתוּ לֹא יָנִיק מֵהַגּוּף כֵּן כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (מש"ז ס"ק כא), וּפְתוֹסֶפְתָּ שַׁבָּת (ס"ק מז) אֵין סוֹבְרִין כֵּן. וּמַרַשַׁ"י (קז. ד"ה אם) שֶׁהֵבִיא הַפְּרִי מְגַדִּים אֵין מַכְרָח, דְּאֶפְשָׁר דְּמֵירֵי דְּלֹא חִפֵּר מֵהָעוֹר רַק שֶׁקִּלְקֵל הָעוֹר לְצַד מַעְלָה), **דְּבִיד אֵין דַּרְכָּהּ בְּכָךְ, וַאֲפִלּוּ הָכִי אִם לְהוֹצִיא לַחָה מֻתָּר. אֲבָל מִמָּקוֹם אַבְרָהָם** (ש"א) [ש"ז] סָעִיף קָטָן ז' **וּפֹה בְּטַ"ז** (מש"ז) אוֹת כ"ג מַשְׁמַע דְּמְשׁוּם צַעֲרָא לֹא הָוֵי שְׁרִינַן שְׁבוּת בְּדַרְכּוֹ, וְאִם כֵּן מַה שֶּׁאָנוּ מַתִּירִין בְּשֶׁהוּא לְהוֹצִיא לַחָה הוּא רַק בְּיָד וְלֹא בִּכְלִי [פְּרִי מְגַדִּים (שם)]:

לד * וְתָנִיק אֶת בְּנָהּ. עַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק מא) דְּלַחֲלֹב מֵאָדָם לְתוֹךְ כְּלִי יֵשׁ בּוֹ אִסּוּר דְּאוֹרַיְתָא מִשּׁוּם מְפֻרָק, וְאִסּוּר בְּשֶׁבִּיל חוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah